

STANISŁAW SUCHODOLSKI^a

DR JADWIGA BRONICKA-RAUHUT (1930–2022) – WSPOMNIENIE



W dniu 2 grudnia 2022 r. zmarła w Warszawie, w wieku 92 lat, dr Jadwiga Bronicka-Rauhut, wybitny archeolog wczesnego średniowiecza, wieloletni pracownik Instytutu Archeologii i Etnologii PAN.

Urodziła się 17 stycznia 1930 r. w Sosnowcu. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego w Cieszynie w 1950 r. rozpoczęła studia z zakresu historii kultury materialnej na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1953 r. uzyskała dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia i rozpoczęła pracę w Kierownictwie Badań nad Początkami Państwa Polskiego w Warszawie, w zespole do badań Grodów Czerwieńskich. Jednocześnie podjęła studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Warszawskim. Po napisaniu pracy dyplomowej pod kierunkiem prof. Witolda Hensla, zatytułowanej „Rzemiosło garncarskie w Gródku Nadbużnym we wczesnym średniowieczu”, uzyskała w 1956 r. stopień magistra w zakresie archeologii. W 1954 r. została zatrudniona w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN (przemianowanym później na Instytut Archeologii i Etnologii PAN; dalej: IAE PAN), gdzie pracowała aż do przejścia na emeryturę w roku 1990.

Będąc doświadczonym badaczem terenowym, uczestniczyła w licznych pracach wykopaliskowych: w Biskupinie, Gródku Nadbużnym (por. Bender i in. 1957), Wólce Łasieckiej, Fordonie (Rauhut i in. 1959–1960; Rauhut i in. 1962), Kamionce Nadbużnej, Kaliszu (Dąbrowska i in. 1960), Starogrodzie (Bronicka-Rauhut, Rauhut 1977) i Dziarnowie.

^a Prof. dr hab. Stanisław Suchodolski, emerytowany pracownik IAE PAN; suchodol7@gmail.com.



Ryc. 1. W czasie badań na zamku w Czersku, w 1975 r.: Jadwiga Rauhutowa (z prawej), Witold Hensel (w środku) i Stanisław Suchodolski (z lewej). Fot. z archiwum autora.

Fig. 1. During research at Czersk Castle, in 1975: Jadwiga Rauhutowa (right), Witold Hensel (center) and Stanisław Suchodolski (left). Photo: from the author's archive.

Największe wszakże znaczenie w dorobku naukowym dr Jadwigi Rauhutowej miały Jej wieloletnie badania w Czersku pod Górą Kalwarią (pow. piaseczyński), na południowym Mazowszu, które były prowadzone przez IAE PAN (**ryc. 1**). Przedmiotem tych pierwotnie ratowniczych, rozpoczętych w roku 1961 badań, były ruiny zamku książąt mazowieckich, a przede wszystkim odkryte pod nimi pozostałości grodu z XI–XII w. i cmentarzyska z XII–XIII w. Prace terenowe Ekspedycji Czerskiej Iga Rauhutowa prowadziła początkowo jako mój zastępca, a od 1965 r. już samodzielnie (Rauhut, Suchodolski 1965; Rauhut, Suchodolski 1966; Dekówna, Rauhutowa 1969; Rauhutowa 1969; Rauhutowa 1972).

To właśnie odkrycia dokonane w czasie badań w Czersku umożliwiły dr Rauhutowej napisanie dwóch znaczących prac, które są najważniejsze w Jej dorobku naukowym. Chodzi o *Czersk we wczesnym średniowieczu – od VI do XII wieku* (Rauhutowa 1976), który był podstawą nadania Autorce w 1973 r. przez Radę Naukową IAE PAN stopnia doktora nauk historycznych. Promotorem był prof. Lech Leciejewicz. Drugie z wymienionych osiągnięć to monograficzne opracowanie wielkiego cmentarzyska (razem 1209 grobów), które odsłonięto na Wzgórzu Zamkowym w czasie tych samych badań: *Cmentarzysko wczesnośredniowieczne*

^b Bibliografię zestawiała dr Paulina Romanowicz, Instytut Archeologii i Etnologii, Polska Akademia Nauk, ul. Kuśnierska 12/12a, 70-536 Szczecin; p.romanowicz@iaepan.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0001-7522-1156>.

w Czersku (Rauhutowa 1998). Obie książki charakteryzują się zwięzłym, ale kompletnym opisem materiałów i bardzo interesującą jego analizą, do której wykorzystane zostały liczne ekspertyzy różnych specjalistów. Publikacje te mają wielkie znaczenie nie tylko dla poznania historii Czerska, ale również całego południowego Mazowsza.

Po zrobieniu doktoratu dr Rauhutowa rozpoczęła badania w całkowicie nowym zakresie, nie zaniebując wszakże tematyki czerskiej. W latach 1974–1982 prowadziła, we współpracy z Muzeum Narodowym w Prilepie, pod kierunkiem prof. Witolda Hensla, prace wykopaliskowe w ówczesnej Jugosławii, na stanowisku Gradište w Debrešte w Macedonii (Hensel, Rauhutowa 1977; Hensel, Rauhutowa 1980; Rauhutowa i in. 1982).

Oprócz pracy naukowej Iga pełniła w Instytucie jeszcze funkcje organizacyjne. Była sekretarzem naukowym Zakładu Archeologii Polski, a następnie Zakładu Archeologii Wczesnego Średniowiecza. Była również członkiem Komisji odbioru prac. W 1975 r. została członkiem Komisji Bałkanistycznej przy Komitecie Słowianoznawstwa PAN. Za całokształt pracy w IAE PAN w 1966 r. otrzymała odznakę Tysiąclecia Państwa Polskiego, zaś w 1979 r. uhonorowano ją Złotym Krzyżem Zasługi.

Żegnamy ją z żalem.

BIBLIOGRAFIA^b

- Bender W., Kierzkowska E., Kierzkowski K., Bronicka-Rauhutowa J. 1957. *Badania w Gródku Nadbużnym w pow. hrubieszowskim w 1955 r.*, „Sprawozdania Archeologiczne”, 3, s. 169–189.
- Bronicka-Rauhut J., Rauhut L. 1977. *Wczesnośredniowieczne cmentarzysko szkieletowe w Starogrodzie, woj. Siedlce*, „Wiadomości Archeologiczne”, 52(1), s. 56–86.
- Dąbrowska I., Rauhutowa J., Uzdowska T. 1960. *Materiały wczesnośredniowieczne z Kalisza i Piwonic*, „Materiały wczesnośredniowieczne”, 5, s. 7–34.
- Dekówna M., Rauhutowa J. 1969. *Fragment d'une coupe orientale de verre découvert à Czersk, district Piaseczno*, „Archaeologia Polona”, 11, s. 244–261.
- Hensel W., Rauhutowa J. 1977. *Badania archeologiczne na stanowisku Gradište w Debrešte: sprawozdanie tymczasowe z prac w 1975 r.*, „Slavia Antiqua”, 24, s. 141–153.
- Hensel W., Rauhutowa J. 1980. *Wstępne wyniki badań na stanowisku Gradište w Debrešte (Macedonia) w świetle prac wykopaliskowych przeprowadzonych w 1978 r.*, „Slavia Antiqua”, 27, s. 79–117.
- Rauhut J., Suchodolski S. 1965. *Sprawozdanie z prac wykopaliskowych w Czersku, pow. Piaseczno, za lata 1961 i 1962*, „Sprawozdania Archeologiczne”, 17, s. 199–217.
- Rauhut J., Suchodolski S. 1966. *Sprawozdanie z prac wykopaliskowych w Czersku, pow. Piaseczno, za lata 1963 i 1964*, „Sprawozdania Archeologiczne”, 18, s. 192–206.
- Rauhut L., Rauhutowa J., Potemski C. 1959-1960. *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych w Fordonie, pow. Bydgoszcz na grodzisku „Wyszogród” w roku 1958*, „Wiadomości Archeologiczne”, 25(3-4), s. 142–163.
- Rauhut L., Rauhutowa J., Potemski C. 1962. *Sprawozdania z badań wykopaliskowych na grodzisku „Wyszogród” w Fordonie pow. Bydgoszcz w r. 1959*, „Wiadomości Archeologiczne”, 27(3), s. 283–311.
- Rauhutowa J. 1969. *Prace wykopaliskowe w Czersku, pow. Piaseczno, w latach 1965-1967*, „Sprawozdania Archeologiczne”, 21, s. 181–195.
- Rauhutowa J. 1972. *Wczesnośredniowieczny grobowiec z XII w. z Czerska pod Warszawą*, „Archeologia Polski”, 17, s. 143–160.
- Rauhutowa J. 1976. *Czersk we wczesnym średniowieczu – od VI do XII wieku*, Wrocław.

Rauhutowa J. 1998. *Cmentarzysko wczesnośredniowieczne w Czersku*, Warszawa.

Rauhutowa J., Babić B., Hensel W. 1982. *Debrešte, S. R. Macedonia. Stanowisko „Gradiste”*, [w:] *Informator Archeologiczny. Badania rok 1981*, Warszawa, s. 292–293.

*

Nadesłano: 31.08.2024; **zrewidowano:** 27.09.2024; **zaakceptowano:** 29.09.2024.

Artykuł opublikowano w otwartym dostępie na licencji CC BY 4.0

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

„Archeologia Polski” Copyright © 2024 Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

Received: 31.08.2024; **revised:** 27.09.2024; **accepted:** 29.09.2024.

Article is published in an open access under the CC BY 4.0 license

(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

„Archeologia Polski” Copyright © 2024 by Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences